

Forhandlinger

betreffende

det geistlige Brand - Societet

i Siellands Stift

med Hensyn

til Ildebranden i Snoldeløv

Til Societetets Eftersyn

oh til Underretning for Publicum

i Trykken udgivne

af

Atiftets Biskop

Dr. Nic. Edinger Balle.

Kjøbenhavn 1807

Trykt hos Directeur Joh. Fred. Schultz

Kongelig og Universitetsbogtrykker.

I.

Reglement for det geistlige Brand - Societet

i Siellands Stift

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

§. 1.

Det geistlige Brand.Societet i Siellands Stift kan ikke ophæves, uden med Kongelig allernaadigst Tilladelse; men vel for en Tid sættes ud af sin Virksomhed. Dog bør dette ikke finde Sted, førend det viser sig ved et af Landemoderne, at Contingent til Brandskades Erstatning har sidst beløbet sig høiere for Interessenterne, end til 3 Mk. af hvert Hundrede, som hvar for sig har assureret for, og da skal dog først i Landemods - Acterne Forespørgsel indrykkes til skriftlig Besvarelse inden næste Landemode af hver Interessent i hvert Provstie, om han vil have Societetet fortsat eller sat ud af Virksomheden. Udfaldet beroer paa Stemmemnes Pluralitet. Hver Herreds-Propst indsamler Interessenternes Stemmer i sit Provstie, og sender dem 14 Dage før tilstundende Landemode til Biskoppen, at han i Foreening med de tvende Provster i Kjøbenhavn kan uddrage Pluraliteten, og fremlægge samme tilligemed de indkomne Beretninger paa Landemodet. Imidlertid indestaar Societetet for vedbørlig Contingent, efter det nu antagne Reglement til brandlidte Interessentere, og ophæve ikke denne sin Forpligtelse, naar Pluraliteten vil have det udsat af Virksomhed, førend et Fierdingaar efter at Beslutningen er i Landemods Acterne bleven bekendtgiort, da heller ingen Interessent imidlertid kan entledige sig fra bemeldte Forpligtelse, uagtet han i fornævnte Mellemrum træder ind i et andet Assurance - Compagni, hvor han i saa Flad tillige har at melde, hvad Forpligtelse der hviler paa ham for dette Tidsløb, og hvad Erstatning han imidlertid kan have der at forvente, saafremt Ildsvaade skulde ramme hans Effecter, forinden meerbemeldte Tidsløb. Skulde Omstændighederne i Tiden forandre sig, bør Landemodet ikke undlade betimeligen at indstille til Stiftets Geistlighed, om Brand - Societetet paa nye skal sættes i Kraft og Gang, hvad enten efter dette Reglement eller andet.

§. 2.

Alle de der høre til geistlig Stand i Stiftet, saavel i Residents - Staden som i Kjøbstder og paa Landet, baade Professorer, Præster og Lærere ved de latinske Skoler, samt Klokker, Degne, Kirkesangere, Skolelærere, og deres Enker efter dem, have Adgang til dette geistlige Brand - Societet, imod at give skriftlig Forpligt under Haand og Segl til vedkommende Propst, at man frivillig underkaster sig Societetets antagne Reglement og Forskrifter i alle Punkter og Clausuler, samt forbinder sig til, i Tilfælde af Forsømmelse, eller mislig Opfyldelse, at give Societetet Erstatning for den derved forvoldte Skade, med alle af Processen lovlig flydende Omkostninger, og derhos erklærer, at man ikke paa den Tid har assureret de af sine rørlige Eiendomme andensteds, som nu her assureres, ei heller andensteds vil assurere dem, saalænge man er i Forbindelse med dette Societet. Skulde det anderledes befindes, er ingen Erstatning ved Ildsvaade at fordre eller at opnaae, men Tiltale efter Loven, som for dvigagtig Omgang blive at udholde.

§. 3.

Dette Societet assurerer for Skade paa rørlige Eiendomme ved Ildsvaade, hvoraf den og maatte reise sig, enten i Huset eller udenfra naar Ilden ikke er bleven paasat, enten af Eieren selv, eller af andre med Eierens Vidende og Villie, saavel som naar Lynild har gjort Skade, men uden at antæne. Det assurerer alt, hvad der indnefattes under rørlig Eiendom, torske og u torsken og utorsken Sæd, samt Foeder, Kreaturer, Vogne of Avlings-Redskaber iberegnet; men ikke Penge, eller Mynter, ei heller Gieldsbeviser. Al beviislig Skade, som

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

ved Ilden er foraarsaget paa rørlig Eiendom, hvad enten samme er blevet ødelagt og fortæret, eller ved Redning beskadiget, erstattes af Societetet ikkun med Afdrag af det Contingent, hvilket den Brandlidte i lige Fald har at erlægge til sine Medinteressentere. For ringere Sum end 100 Rdlr. assureres ikke, men enkelte Summer over hvert Hundrede bør stedse være Decimal - Tal. Hver Interessent bidrager til Erstatning af hvert hundrede Rigsdaler, Samme har assureret for, efter Brandskadens Beløb, repareret paa hele Societetets da værende Assurance Sum.

§. 4.

Enhver som vil indskrives i Societetet, maae først forfatte en Specification in triplo over alle de Sorter af sine rørlige Eiendomme, som han vil forsikre, og ledsage enhver Sort med en Vurdering, som bør være underskreven af ham selv, samt, om han er gift, tillige af hans Hustrue; og er det en Enke, ligeledes af hende, og hendes Laugværge paa Ære og Samvittighed, under Ansvar af lovlig Tiltale, om Specificationen eller dens Vurdering skulde befindes urigtig. Bemeldte Specification leveres derpaa til Herreds - Provsten, som overveier i Forveien med tvende Herreds - Præster, der alligevel ikke bør være beslægtede eller besvogrede med den vedkommende Eier, om noget kan være derimod at erindre, hvorover de samtlige skriftligen erklære sig. Skulde Tvivlsmaal finde Sted, maae de forlange nærmere Oplysning af vedkommende Eier, og ifald man da ikke kan komme overens paa begge Sider, maae Eieren lade sig nøie med Provstens og de tvende Præsters Kiendelse, indtil næstkommende Lande mode, hvor han da skriftligen har at andrage og oplyse sin Besværing til endelig Afgjørelse.

Saasart forommeldte triplicat Fortegnelse er af Provsten og de tvende Præster ved Paategning bleven accepteret, da er Eieren derved strax indlemmet o Societetet, og tager Deel i alle dets Rettigheder og Forpligtelser, samt faaer den eene triplicat Fortegnelse tilbage. Men er det Herreds - Provsten selv der assurerer sine rørlige Eiendomme, beskikker Biskoppen en anden Herredets Præster til at betræde hans Sted ved denne Leilighed. Den anden triplicat Fortegnelse bevares i Herreds - Archivet, og den tredie indsendes til Biskoppen, som ved næste Landemode lader Interessenten indskrive i Landemode - Acterne, og deri anmelder hans Assurance under samlet Sum, samt derefter nedlægger din i Stifts - Archivet. Men Biskoppens og Provsternes Triplicater forvares hos Stifts - Provsten, ligesom Stifts - Provstens Triplicat hos Holmens Provst.

§. 5.

Pligt og Ære opfordrer enhver Interessent til at meddele sin Herreds - Provst en nye Fortegnelse paa samme Maade forfattet, saasart den assurerede Eiendom er bleven saaledes formindsket, at den ei svare i det Hele til sin Assurance - Sum, hvilket iligemaade gielder ved Eiendommens Forøgelse. Forsømmes det første, bliver det at anmelde ved næste Landemode, som derpaa afsiger sin Kiendelse, om han skal udelukkes fra Societetet. Forsømmes det sidste, tager Interessenten selv Skade for Hiemgiæld. Enke og Arvinger, som holde Naadens - Aar, rette sig efter Leilighed, i Henseende til Udmeldelse, men svare til alle Forpligtelser, indtil beviislig Formindskelse i deres Eiendom er blevet anmeldt for Herredsprovsten.

Vil Enke paa nye indtræde i Societetet, leverer hun nye Triplicat Fortegnelse, men forflyttet Mand bliver staaende i Societetet under sin forrige Assurance - Sum, indtil han selv afleverer nye Fortegnelser, eller udmelder sig. Men Udemeldelse har ikke Sted for nogen Interessent, Dødsfald eller Bortflytning til andet Stift fra regnet, undtagen ved Landemode. De Avlsbrugende kunde ligeledes blive staaende under den

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

eengang vedtagne Assurance for Sæd og Foder, men saaledes, at der afgaaer fra Høst til Høst maanedlig en tolvte Deel i deres Bidrag og Erstatning. Om Avling eller Tiende er bortforpagtet, spørges ikke, saalænge den bevares hos Interessenten i eget Huus, eller paa Interessentens Grund. Det vedkommer Interessenten selv at afgjøre det Fornødne med sin Forpagter. Men hverken Korn eller Sæd, som ikke bevares hos Interessenten selv i eget Huus, eller paa Interessentes Grund, hører til dette Societet. Enhver Forandring i slig Henseende bør strax anmeldes for Herredsprovsten i Overeenstemmelse med foranførte.

§. 6.

I Landemods- Acterne anføres hver Gang under Societetets Rubrik, hvad forandring der er skeet siden forrige Landemode, samt hvor høit Societetets fulde Assurance - Sum da beløber sig. Samme skal være Basis for Beregningerne over det Bidrag, som hver Interessent efter sin Assurance - Sum har at erlægge til den brandlidte Medinteressent, i forhold til den Sum, som den brandlidte Medinteressent har assureret for. I hvilken Henseende de fornødne Indberetninger om alt sligt skulde være Biskoppen af Provsterne tilsendte, i det korteste 14 Dage før hvert Landemode. Men til hvert Aars Udgang bekendtgjøres en trykt Fortegnelse over samtlige Interessenters Navne og Opholdssted, i hvilken den totale Assurance - Sum for enhver efter sit da værende Beløb maae være anført, samt Efterretning givet, om indtruffen Brandskade Erstatning ved bestemt Repartition paa hver Interessent. Exemplarerne tilstilles vedkommende Interessentere af vedkommende Herredsprovster, og alle Omkostninger, som udfordres ved Afskrivning, Trykning, Forsendelse, samt til Skrivematerialer og til fornødne Protocoller, erstatter Societetet ved Provsterne til næste Landemode, efter forud tilsendt Regning, ved Repartition paa hver Interessent, i Forhold til enhvers Assurance - Sum. Nærværende Fuldmægtig ved Stiftet kræver ingen Godtgjørelse for egen Umage.

§. 7.

Hvor Ildsvaade har funder Sted, indfinder Herredsprovsten sig med tvende Herredspræster, snarest mueligt, at lade sig forevise, hvad der er bierget, og hvad det af dette er bleven beskadiget iblandt de Sorter, som paa Assurance Fortegnelsen findes anførte. Den Brandlidte giver sin skriftlige Forsikring paa Troe og Love, at Intet mere er vitterligen bleven bierget.

Hvad der ikke er beskadiget af disse Sorter, modtager den Brandlidte efter Provstens og de tvende Herredspræsters villige Vurdering, til Afdrag paa sin fulde Erstatning. Men vil den Brandlidte ikke ligeledes modtage, hvad der er beskadiget, for den Vurdering, som Provsten med de tvende Præster kommer overeens om, til videre Afkortning i sin Erstatning, skal det af Provsten bortsælges ved Auction til Afdrag for Interessentene i deres Contingent.

Herover forfattes nu en skriftlig Forklaring, underskrevet saavel af Provsten og de tvende Præster, som af den Brandlidte, i hvilken bestemt skal være anført, hvad Societetet efter Skadens Beløb, i Forhold til den brandlidte Interessents assurerede Sum, og behørigt Afdrag har at erlægge. Denne Forklaring lader Biskoppen inden trede Uger, efterat den er bleven ham tilsendt, afskrive og forsende til alle Stiftets Provster, men tilføiet Beretning om den hele Sum, for hvilken Societetet paa den Tid bærer Risico, da herpaa skal tages Hensyn til Bestemmelse af det Bidrag enhver Interessent efter sin Assurance - Sum, har at afgive. Enhver Provst gjør da Beregning over, hvad enhver Interessent i det ham betroende Provstie skal erlægge til den brandlidte Medinteressent, saavel i Forhold til Societetets hele Assurance - Sum, som til den Sum enhver af disse Interessentere har assureret for, samt tilmelder dem, hvad deres Bidrag til Skadens

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Erstatning beløber sig til, og indsamler Pengene, som inde 4 Uger derefter maae være Biskoppen tilsendte, med Beregning over, hvad enhver Interessent i Provstiet for sin Part har erlagt.

Naar alle Provstiernes Contingenter ere indkomne, tilmelder Biskoppen den brandlidte Medinteressent, at den indkomne Brandhjelp imod Qvittering kan afhentes; dog afkortes hvad Forskud der imidlertid af den geistlige Enkekasse kan være imodtaget; ligeledes, ifald det ødelagte Gods har været lovligen Pandsat, før Brandskaden indtraf, kan vedkommende Pandthaver, efter skriftlig Anmeldelse og beviist Rettighed, af det indkomne her faae udbetalt, hvad den Brandlidte med skriftligt Samtykke under Haand og Segl tilstæder, da Societetet for det øvrige ikke dermed befatter sig.

§. 8.

Provsten kan, efter Forlangende, indvillige, at Interessenten betaler sit halve Bidrag 14 Dage, efter at det er opkrævet, og det andet halve 6 Uger derefter. I andet Fald bliver det ved lovmæssig Omgang at inddrive paa vedkommende Interessents egen Bekostning. Ved opkomne Tvistligheder imellem Societetet og Interessenten, skal der først prøves Forlig ved Landemodet; bliver dette ikke at opnaae, bør Interessenten søge Societetet for en Commission, bestaaende af tvende Commissarier, af hvilke, Landemodet vælger den eene og Interessenten den anden. Fra denne Commission kan der siden appelleres til Høieste - Ret. Societetet søger Interessenten for hans Værneting.

II.

Circulaire til samtlige Provster

d. d. 16 Decbr. 1806.

Ifølge en fra Sognepræsten til Greve og Kildebrynde Menigheder, Hr. Mellerup, qva constitueret Provst, med tiltagne Assessorer indgivet skriftlig Forklaring af 25de November d. A., som efter Reglementets 7de §. burde følge i Afskrift, men herved til Omkostningers Besparelse og Expeditionens hurtigere Fremme leveres aftrykt, tilligemed Extract af de paaberaabte Bilage, er Hr. Provst Rachlous Gaard, Nyegaard kaldet, beliggende i den vestre Ende af Snoldeløv Bye i Thune Herred, Natten imellem den 13de og 14 de November sidsteleden ved en opkommen Ildløs lagt i Aske, og derved tillige den største Deel af bemeldte Hr. Provstens Kunst - og Maleriesamling opbrændt.

Efter fornævnte Forklaring har velbemeldte Hr. Provst Rachlou, som under 12te October 1805 havde forsikkret sine rørlige Eiendomme i Stiftets geistlige Brand - Societet, for den Summa 15700 Rdlr., ikkuns faaet reddet for 4273 Rdlr, saa at det tilkommer Societetet at erstatte 11427 Rdlr. Da nu Societetet totale Assurance - Sum udgjorde den 13de November, den Brandlidtes Assurance iberegnet, dens Capital 754190

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Rdlr, saa bliver Contingentet, som af hvert hundrede Rigsdaler skal erlægges med 1 Rdlr. 3 Mk. 1½ Sk., i hvis Følge altsaa den, som har ladet sine Meubler og Effecter forsikkre til 1000 Rdlr., betaler 15 Rdlr. 15 Sk., og saa fremdeles.

I Overeenstemmelse med fornævnte §. i Reglementet vilde da høitærede Hr. Provsten nu behage at forfatte Beregning over, hvad enhver Interessent i det dem anbetroede Provstie skal erlægge til ovenmeldte brandlidte Provst Rachlou, i Forhold til den **hele Sum, som enhver af Provstiets Interessentere har assureret til**, samt tilmelde disse, hvad deres Bidrag til Skadens Erstatning beløber sig til, og indsamle Pengene, som derefter udbedes seenest inde 4 Uger mig tilstillede med **Beregning** in duplo over, hvad enhver Intereressent i Provstiet for sin Part har erlagt, hvorefter det den Duplicat skal igien vorde tilbagesendt forsynet med Qvittering.

Ved dette skrækkefulde Stød kan Modet lettelige forknuses, som hos mig saa formodentligen hos mange flere Societetets Medlemmer.

Jeg indstille, om ikke det trykte Exemplar af Reglementet, med de paa Landemodet vedskrevne Anmærkninger, bør følge med omkring til alle Societetets Medlemmer, i hvert Herred for sig, paa det at hvert Medlem, efterat alt er overveiet, skrifligen kan tilkiendegive sin formening, da man derved uden Tvivl isæt har at agte paa Reglementets 3 første Paragrapher, saavelsom paa den 8de.

Eftersom der er mueligt, at flere deslige forstyrrende Uheld kunne ramme Societetet forinden næstkommende St. Hans Landemode, bør jeg ikke undlade, tillige at henstille, om det nu strax ved Stemmernes Pluralitet bliver at afgjøre, hvad enten Societetet skal vedblive, eller sættes ud af Virksomhed. Begge Hovedstadens Provster uddrage Pluraliteten i Forening med Biskoppen, saasnart Stemmerne fra alle Herreder ere indkomne, hvorpaa behørig Efterretning ufortøvet skal vorde neddelte i Circulaire til samtlige Provster. Imidlertid har Societetet ved 1 ste §. forpligtet sig til at indestaae de brandlidte Interessentere for vedbørlig Contingent, og derved fastsat, at denne Forpligtelse ikke skal være hævet, førend at Fierdingaar, efterat det er blevet besluttet og bekiendtgjort, at Societetet skal være sat ud af Virksomhed. Her staaer i 1 ste §., at baade Forespørgsel skal indrykkes og Beslutningen bekiendtgjøres i Landemods - Acterne. Men om foranførte Aarsag ikke nu give Ret, saavel til at forespørge, som til at beslutte, førend næste Landsmods - Acter finde Sted, vil Societetet selv bedømme. Jeg har allene maattet berøre, hvad der rimeligviis kunde tænkes paa, til at forekomme større Ruin.

III.

Circulaire til samtlige Provster, Provst

Rachlou og Billeskou undtagene

d. d. 6 Febr. 1807

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Ved at tilmelde S. T. Hr. Provsten til behagelig Bekiendtgjørelse for Interessenterne af det geistlige Brand - Societet i deres Provstie, at et Continuations Forhør, i Anledning af Ildebranden i Snoldeløv, Natten imellem den 13 de og 14de November f. A. er afholdt i bemeldte Snoldeløv den paafølgende 4de December, efter vedkommende Amtmands Ordre, og mig meddeelt i Udskrift af den constituerede Provst Mellerup den 28 Jan. d. A., hvorved det blot er oplyst, deels af Huusmand Rasmus Nielsen og Ungkarl Jens Andersen, som begge havde local Kundskab om den afbrændte Nyegaards Beliggenhed, at der fra den alfare Vei igiennem Snoldeløv og til Nyegaards nordre Længde, sammen bygget med den vestre Længdes nordre Ende, er 27 Alen - at der er en Fodstie ikke uden 2 a 3 Alen fra Haugen og Gaardens vestre Længde, hvor man ofte har seet, at der er gaaet Folk fra de omliggende Byer, for at passere en kortere Vei, uden at komme igiennem Byen - saa at det var mueligt, at Ildebranden kunde være foraarsaget ved en Forbigaaendes Skiødesløshed med sin Tobakspibe eller Fyrtøj, da det var en stærk Blæste om Morgenen den 14 de Novbr.; deels af Sognefoged Jens Nielsen af Thune, at Gaardmand Peder Madsen af nysmeldte Thune havde paa Reisen til Ringsted Marked seet Ilden, da Kl. kunde være 4 Slet, men han ikke kom forbi Brandstedet, da han reiste igiennem Snoldeløv ud af den søndre Side af Byen; og endelig, at Carlslunde Sogns samtlige Beboere, ifølge Politimesterens Skrivelse af 2den Decbr. vare blevne sammenkaldte og adspurgte ved Sognefogden, om nogen enten Hosboende eller Tienestefolk, havde paa den omskrevne Tid reist igiennem Snoldeløv til Ringsted Marked, men at de alle havde svaret: at ingen havde været paa Ringsted Marked, eller passeret den Vei igiennem Snoldeløv den Nat, som det brændte; - Maatte det derhos tillades mig, at gjøre Høistærede Hr. Provsten med respective Interessenter opmærksom paa følgende: de med denne ulykkelige Ildebrand forbundne Omstændigheder have givet Anledning til, at den allerstørste Deel af de Medlemmer i Societetet, hvorfra indtil Datum Erklæring er indkommen, bestemt have nægtet, at erlægge deres Brand - Contingent, indtil Sagen enten ved Høiste - Rets - Dom, eller paa anden tilfredsstillende Maade er bleve afgjort.

Unde at kunne for Tiden bedømme, hvorvidt denne Opposition er grundet, og altsaa bør finde Medhold, eller ikke, har jeg blot det velmeente Ønske tilovers, at denne saa ubehagelige Sag, paa hvis Udfald Publicums Forventning er spændt, maatte behandles med den fornødne Klogskab, Værdighed og Overlæg, i Særdeleshed, naar man offentlig f. Ex. ved trykte Breve eller paa anden Maade vil lægge sine Raisonements for Dagen; med det Tillæg, at berørte Udsættelse med Erlæggelse af denne saa betydelige Brand - Contingent, er ligesaa afvigende fra det vedtagne Reglements Forskrifter, som fordærlig med Hensyn til dens Følger. Reglementet bestemmer med rene Ord, at Interessenternes Bidrag seenest skal være erlagt 6 Uger, efterat det er opkrævet; vel er nu Tvist opstaaet om, hvorvidt den Bradlidte er berettiget til Brandhielp, enten for endeel eller aldeles ikke; men heraf følger ingenlunde, at Interessenterne desaarsag kunne have Tilladelse til, at tilbageholde samme; det høieste de efter mine Tanker kunne paastaae, er dette: at det erlagte Contingent ikke maae udbetales Vedkommende, førend Sagen Qvæstionis fuldkommen er afgjort, og at imidlertid Bidraget deponeres paa et sikkert Sted; og jeg tør antage, at Pluraliteten af Interessenskabet ved nærmere Overveielse vil finde denne min Sætning rigtig; thi, efter den næsten eenstemmige Tone, som høres fra Societetets Medlemmer, bliver det ikke usandsynligt, at sagen ikke saasandt vil vorde afgjort; men hvormange af Interessentskabets Medlemmer der imidlertid forflyttes eller bortdøe; hvilke Bryderier, Omkostninger og Tab disse Restancer ville volde Societetet, kan ikke beregnes. Efter min Meening bør der altsaa gaaes frem aldeles i Overeenstemmelse med fornævnte Reglement; Bidragene følgeligen paakræves, indsamles, indsendes og deponeres, f. Ex. i Banqven; Restancerne af de Herrer Provster tillige anmeldes, og i Overeenstemmelse med Reglementets Forskrift §. 8

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

inddrives ved lovmæssig Omgang paa vedkommende Interessents egen Bekostning. Skulde Høistærede Hr. Provsten imod Forventning ikke finde denne Fremgangsmaade rigtig, udbeder jeg mig deres bestemte Erklæring herover snarest mueligt og seenest inden 8 Dage meddeelt, for derefter at kunne tage de videre fornødne Forholdsregler til Selskabets og min Betryggelse.

I øvrigt ønskede jeg, at dette mit Brev maatte circulere blant samtlige Interessentere i det dem anbetroede Provstie, og paategnes af enhver især, at det er dem foreviist.

Endelig da nogle Interessentere have taget Anledning af min Forespørgsel, angaaende Societetets Vedvarende i Circulair Skrivelse d. d. 16 Decbr. f. A. til at vilde strax udmelde sig af Selskabet, og flere mueligt kunne følge disses Exempel, saa bør jeg ikke undlade at gjøre opmærksom paa den 5te §. i Reglementet, hvor det hedder:

Udmeldelse har ikke Sted for nogen Interessent, Dødsfald eller Bortflytning til andet Stift fra regnet, undtagen ved Landemode.

IV.

Circulaire til samtlige Interessentere af det geistlige Brand - Societet i Siellands

Stift d. d. 14 Martii 1807.

Blandt de Modgrunde, som nogle af det geistlige Brand - Societets Medlemmer hidtil have skriftligen tilkiendegivet, i Henseende til min Circulair - Skrivelse af 6te Febr. d. A. yttrede Formeening, om at Brand - Contingenten til Provst Rachlou burde strax udbetales og deponeres i Banqven, indtil Sagen var afgjort, har kuns een især forekommet mig at udfordre Opmærksomhed, nemlig denne, at man imidlertid vilde savne Renten af de deponerede Capitaler.

Jeg har i denne Henseende ikke kunnet udfinde nogen bedre Fremgangsmaade, end at indbetale de i ovenmeldte Anledning indkomne Penge, til Beløb 2600 Rdlr. i den Kongelige Deposito - Casse, og derfor modtaget Obligationer, der give 4 Procentum Rente aarligen, og som kunne opsiges i Løbet af hvert Aars Marts, Junii, September og December Maaneder; hvorom jeg har anseet mig pligtig at meddele de respective Interessentere foreløbig Efterretning.

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

V.

Udskrift af Landemods - Acterne

den 1 ste Juli 1807.

Udgaae fra Brand - Societetet.

		Udmeldelses Datum	Den forsikrende Summa
			Rdlr.
1	Degne - Enken Mad. Kaare i Gierløv Horns Herred	31 Oct. 1806	800
2	Provst Knudsvigs Steruboe i Ringsted Herred	3 Nov.	2400
3	Præste - Enken Mad. Ostenfeldt fra Ondløse	17 Nom.	2000
4	Residerende Capellan ved Frue Menighed i Kiøbenhavn Hr. Fallesen (Rest 500 Rdlr)	1 jan 1807	2500
5	Hr. Doctor of Stiftprovst Plum (rest 610 Rd.		2390
6	Hr. Professor Fabricius i Kiøbenhavn (Rest 520 Rdlr.)	7 dito	2810
7.	Hr Fenger, Residerende Cappellan ved FrelserKirke (Rest 760 Rdlr	17 dito	1740
8	Domprovstinde Schultzes Stervboe	30 April	700
9	Capellan p. p. Hesselber i Glumsøe	1 Juulii	3000

		Lateris	18,340
		Anmeldelsens Datum	Den forsikkrende Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		18,340
10	Sognepræst Dr. Hammer i Hertusmagle	1 Julii	3400
11	Hr. Provst wESTENGAARD		4000
12	- Katstrup i Udbye		1000
13	- Holm i Hørbye		1900
14	- Søbørg i Hagested		3700
15	- Jacobsen i Bierbye		3300
16	- Schonning i Skamstrup		1800
17	- Giøzsche i Jyderup		3500
18	- Nissen i Hiembeck		3800
19	Degn Johansen i Hagested		1200
20	- Hiort i Kundby		1010
21	- Adolph i Biergby		1040
22	- Heide i Skamstrup		1300
23	- Hierild, pensioneret Skolelærer i Holmstrup		600
24	- Klingberg i Hørbye		800
25	Hr. Provst Heiberg i Saabye		3000

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

26	- Reinsholm i Terløse	8 Julii	2500
27	Skolelærer Mortensen ibib	8 Julii	400
28	Hr. Provst Holm i Kirkehelsinge	1 Julii	3450
29	- Budde i Havrebierg		3000
30	- Gottlieb i Finderup		4100
31	- Gruner i Ørslev		2000
32	- Svizer i Reerslev		5200
33	- Lasso i Sæbye		7010
34	Mad. Walther i Gierløv		1000
35	Degn Fugl i Finderup		800
36	- Thomsen i Ørslev		650

		Lateris	83,800
		udmeldelsens Datum	Den forsikrende Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		83,800
37	Degn Alsin i Serslev	1 Julii	530
38	- Fryd i Kirkehelsinge		1210
39	- v Stocken i Sæbye		2590
40	- Trustrup i Havrebierg		650
41	Mad. Johansen i Reeslev		400
42	Jr. Jensen i Soderup		2200
43	- Reingaard i S Jernløse		2100
44	- Wartho i N Jernløse		2400
45	Degn Stephensen i Qvandløse		400
46	- Stolfeldt i N. Jernløse		1000
47	- Møllers Boe i Valensved		200
48	Hr. Eiler i Tierebye		3500
49	- Erichson i Meelbye		3650
50	Degn Licht i Meelbye		1270
51	Skolelærer Stangerum i Ølstæd		990
52	Degn Sparre i Ølsted		530
53	Hr. Provst Ussing i I. Lyndbye		7800
54	- Dahl i Schievinge		5300
55	- Provst Raben i Slingerup		3800
56	- Sølling i Hiørlunde		2730
57	- Grubdtvig i Udbye		1800
58	- Heitel i Vordingborg		1800
59	- Professor Stoud ibid		1600
60	- Collega Wolff ibid		800

		Lateris	133050
		Anmeldelsens Datum	Den forsikrende Summa
		1807	Rdlr.

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

	Transport		133,050
61	- Kirkesanger Zuschlag i Allerslef	1 Julii	420
62	- - Kirkhof i Rechende		250
63	- - Ørslef i Vordingborg		250
64	- - Almstrup i Snese		960
65	- Biørnsen i Allerslef		2800
66	Skolelærer Biørnsen i Steenstrup		780
67	Hr. Hiort, Sognepræst til St Ols		2830
68	- Professor Fabritius paa Christianshavn		520
69	- Provst Bechs Bie i Vallekilde		1700
70	Degn Jensen i Widskinde		600
71	- Jørgensen i Føllesløv		500
72	Hr. Provst Nannestad i Storehedinge		2000
73	- Lintrup i Maglebye		4000
74	- Paludan i Stroebye		4000
75	- Lund i Hellested		4700
76	Skolelærer Lund ibidem		630
77	Capellan Hr. Tauber i Maglebye		200
78	Kirkesanger Hammer i Kiøng		510
79	Hr. Provst Jørgensen i Helsingør		3000
80	Pastor Gruner ibid		6500
81	Pastor Em. Hr. Olivarius i Asnæs		3300

		Lateris	173,500
		Udemeldelsens Datum	Den forsikrede Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		173,500
82	Hr. v. Haven, Præst til Odden	1 Julii	4800
83	Mad. Thornam i Liunge		560
84	Hr. Prof. Nissen i Corø		5620
85	- Provst Platou i Øster Egizborg		3000
86	Provstinde Westergaard i Vordingborg		2000
87	Kirkesanger Zerritslev i Ø. Egizborg		250
88	Hr. Pastor Fenger paa Christianshavn		760
89	- Doctor og Stiftprovst Plum		610
90	- Psator Fallesen		500
91	- Schønning, Præst i Kallehauge		2000
92	- Faber, Præst til Joenshoved		3000
93	Conrector Borchs Stevboe i Slagelse		1090
94	Læreren Hr. Snitker ibid		1080
95	Præsten Hr. Eiler Buerbye		2000
96	- - Wieth i Sønderrup		2400
97	Sognepræsten Hr. Hammer i Helsingør		2850
98	Psator Smith ibidem		550
99	Skolelærer Erivhsen i Ammenderup		1510
100	Degne - Enken Mad, Kroll ibidem		290

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

		Lateris	208,370
		Udmeldelsens Datum	Den forsikrede Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		208,370
101	Kirkesanger Wisbye i Aagerup	1 Julii	1200
102	Degn Benzen i Veibye		950
103	Hr. Provst Sørensen ibid		4000
104	Slotspræst Lichenberg til Frederiskberg		2500
105	Sognepræst Hr. Brandt i Dalbye		4000
106	Kirkesanger Schousboe i Kinderup		600
107	Skolelærer Kautsch i Hosten		550
108	Sognepræsten Giertsens Stervboe i Sengeløse		2400
109	Sognepræst Bindersbøll i Lidøe		6930
110	Provst Winters Sterboe i Sandby		500
111	Hr. Andersen ibidem		2000
112	Degn Madsen ibidem		600
113	Skolelærer Holms Stervboe i Daastrup		300
114	Mag. Kofod i Aversie		1700
115	Hr. Lang, Sognepræst i Endeslev		2100
116	Kirkesanger Drejer ibidem		420
117	Hr. Büzow, Sognepræst i Refsnæs		3000
118	- Darue, Sognepræst i Svallerup		5200
119	- Struer, Sognepræst i Fuglede		1500
120	- Rørbye, Sognepræst i Udbye		4050

		Lateris	252,870
		Udmeldelsens Datum	Den forsikrede Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		252,870
121	Provstinde Amundin i Tømmerup	1 Julii	300
122	Mad. Wolgand i Ubberup		340
123	Degn Feilberg i Rakløv		280
124	- Wirring i Svallerup		1020
125	- Borchsenius i Ubye		1050
126	Skolelærer Schalz i Kjelleklinte		200
127	Sognepræst Flensborg i Aarbye		3000
128	- Øvre i Rørbye		3560
129	- Wedseltoft i Rakøv		5400
130	Degn Hanberg i Tømmerup		450
131	- Lund i Rørbye		560
132	- Bræstrup i Fuglede		1200
133	- Braband i Refsnæs		510
134	Skolelærer Høy i Kallundborg		400

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

135	Hr. Amindin i Tommerup		3000
136	Ods Herreds Interessentre, efter Anmeldelse af Provsten for Landemodet, den udmeldte v. Haven undtagen		17,560
137	Vester Flakkebjergs Herreds ligesaa, undtagen Hr. Hvaz forhen udmeldt		37,840
138	Ringsted Herred, Mohr og Reimer		500
139	Ramsøe Herreds samtlige Interessenter efter Provstens Anmeldelse for lan		

		Lateris	334,540
		Udmeldelsens Datum	Den forsikrede Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		334,540
	Demodet, den forhen anmeldte Skolelærer Holms Stervboe undtagen		13,810
140	Slagelse Herred de Herrer Lemvig, Buch og Smith	1 Julii	7,730
141	Alle Smørum Herreds tilbageblevne Interessentere efter Provstens Anmeldelse for Landemodet		27,520
142	Hr. Føns i Ude Sundbye		3,000
143	- Wøldike i Store Hedinge		3,500
144	Chordegn Poulsen ibidem		1,200
145	Hr. From Sognepræst i Lillehedinge		3,300
146	Sokkelunds Herreds samtlige Interessentere efter Provstens Anmeldelse Hr. Liebenberg undtagen		15,320
147	Bieferskovs Herreds lige saa, Lang og Dreyer undtagne		15,560
148	Sømme Herred efter Provstens Anmeldelse, Haar, Melchior, Krøjer, Rønkilde, Herz, Roeder, Hoven, Mag. Schultz, Hr. Reimer		22,170
149	Hammer Herred, alle overblevne, efter Provstens Anmeldelse		15,980
150	Mehrløse Herred alle overblevne, ligesaa		19,590

		Lateris	483,310
		Udmeldelsens Datum	Den forsikrede Summa
		1807	Rdlr.
	Transport		483,310
151	Hr. Provst Hammond i Bakkendrup	1 Julii	4,100
152	Holmens Provstie, alle Interessentere, efter Provstens Anmeldelse		8.800
153	Hr. Steenberg i Gierlev		4700
154	Øster Flakkeberg Herred, alle overblevne efter Provstens Anmeldelse		29,320

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

155	Ølstykke Herred, alle Interessentere, efter Provstens Anmeldelse		19,100
156	Hr. Provst Bryndum i Næsbye		1670
Total - Summa			551,000

Da nu den Brandskade, som ved dette Landemode har viist sig, langt overgaaer 3 Mark af hvert Hundrede, som hver for sig har assureret for, og derhos faa stor en Mængde, efter foranførte, er blevet anmeldt til Udgang af Societetet, deels uden og deels med Vilkaar, saa at det kan sees og skiønnes, at Societetet ikke kan bestaae i sin nærværende Form, uden en nye Forandring, (som ogsaa af mange er bleven fordret); Saa møder nu det Tilfælde, efter Reglementets 1 ste §, at Forespørgsel skal indrykkes i Landemodes - Acterne, ril skriftlig Besvarelse inden næste Landemode, af hver Interessent i hvert Provstie, om man vil have Societetet fortsat, eller sat ud af Virksomhed, da Udfaldet beror paa Stemmernes Pluralitet. Til den Ende maae da hver Herredsprovst efter bemeldte 1 ste § strax indsamle Interessenternes Stemmer i sit Provstie, og sende dem saa betimeligen til Biskoppen, at de i det seeneste 14 Dage før tilstundende Dionysii Landemode kunne være indkomne, paa det at han, i Forening med de tvende Provster i Kjøbenhavn, kan uddrage Pluralitetet, og fremlægge samme, tilligemed de indkomne Beretninger for Landemodet. Imidlertid indestaar Societetet efter fornævnte §. for vedbørlig Contingent, efter det nu antagne Reglement, til brandlidte Interessentere, ifølge af forommeldte §, og ophæver ikke denne sin Forpligtelse, naar Pluraliteten vil have det udsat af Virksomhed, førend 1/4 Aar, efterat Beslutningen er i Landemode - Acterne bleven bekiendtgiort, da heller ingen Interessent imidlertid kan entledige sig fra bemeldte Forpligtelse, med videre, i bogstavelig Overeenstemmelse med Reglementets 1 ste §. Hvoraf da følger, at Landemodet paa ingen Maade kan antage deres Udmeldelse, som have paastaet, at de fra denne Dag af ikke vilde have noget videre med Societetet at gjøre; thi ogsaa disse maae staae, ligesom alle andre Udmeldte, under de i tilmeldte § fastsatte Bestemmelser.

Da det tillige efter Landemodets eenstemmige Erklæring er aldeles fornødent til hele Societetets Betyggelse, som brandlidt Interessent har at henholde sig til, og ei enkelte Personer, i fald hans Brandhielp gjøres ham stridig, at hver Interessent maae til Provsten afgive sit Contingent til Skades Erstatning, for at deponeres ved Biskoppen i den Kongelige Deposito - Casse og gjøres frugtbringende indtil Sagens Udfald; Saa har hver Provst, i Overeensstemmelse med 8de §, at inddrive ved lovmæssig Omgang det Contingent, som ved Biskoppens Skrivelse af 16 Decbr. f. A. var krævet, i Anledning af den Ildsvaade, som i foregaaende November skal være overgaaet Provst Rachlous Meubler og Effecter, i hans Gaard, Nyegaard kaldet, i Snoldeløv, forsaavidt berørte Contingent ikke endnu fra nogle Interessentere her eller der var bleven afgivet til Provsten, og fra ham indsendt til Biskoppen mod behørig Qvittering, i foranførte Øiemærke.

Ifølge af Reglementes 8de § blev da nu prøvet Forlig imellem Societetet og Provst Rachlou, men hvem Tvistlighed havde reist sig, i Anledning af foranførte Ildsvaade. Provst Rachlou erklærede sig paa sin Side

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

villig til mueligst Eftergivenhed; men beklagede tillige, at det ikke stod i hans Magt, efterdi alle hans Eidendele, faste og løse, ere pantsatte. Panthaverne, Bogholder Colbiørnsen paa Etatsraad Pavels's Stervboes Vegne, og Hr. Kammerherre og Amtmand Stemann, paa Sorøe Fattig - Casses Vegne, havde længst anmeldt for Biskoppen deres Panteret, og paastaaet samme aldeles uforkrænket, da man tillige erklærede, at Brand Contingentens Beløb, til Provst Rachlou, aldeles ikke maatte udbetales til andre end Panthaverne. Biskoppen forelæste Hr. Kammerherre Stemanns i Henhold hertil giorte Paastand ved Skrivelse af 10de May 1807, og Gienpart af sit derpaa givne Svar af 9de Junii, tillige med Hr. Kammerherrens seenere derpaa meddelte Svar igien af 11te Junii,, hvori han utrykkelig erklærer: at man fra Sorøe Kiøbstæds Fattigvæsens Side, som Panthaver hverken kan ansee Provst Rachlou competent til, eller kan samtykke i, at han ved Forlig fraskriver sig Ret til Alt eller Noget af den for ham af det geistlige Brand - Societet tilkommende Brand - Erstatning.

Her blev da nu, efter 23 Provsters eenstemmige Erklæring, ikke andet Raad tilbage, end at Interessenten Provst Rachlou maatte søge Societetet for en Commision, bestaaende af tvende Commissarier, af hvilke Landemoder vælger den ene og Interessenten den anden; Landmodet besluttede altsaa, at Biskoppen paa Societetets Vegne maatte anmode Hr. Assessor Peder Møller i Høiste - Ret, at han behageligst vilde paatage sig at være Landemodets Commissair i denne Sag, ligesom og Hr. Justitsraad og Høieste - Rets - Advocat Klingberg af Biskoppen maatte anmodes om at være Societetets Sagfører, og derved besørge alt det fornødne. Provst Rachlou troede vel ikke, at Reglementets 8de § paalagde ham nogen Sagførelse i denne Affaire, men saae sig, for eengang at faae Ende paa sin lange Forventning, af den ham tilkommende Brandhielp, nødsaget at søge Synodi Paastand, og haabede at formaae Hr. Lammer Assessor og Landsdommer Salschiøtte til at paatage sig Commissorium fra hans Side.

De trykte Indsigelser mod foranførte Beslutninger ere vitterlige for enhver i Societetet, hvor de have circuleret, og ligeledes uden for Societetet ved deres offentlige Faldbydelse. Iblandt de skrevne Indsigelser i Circulairerne findes der ikke noget væsentligt, til Forskiel fra det ved Trykken bekendtgiorte, undtagen i Hr. Provst Holms Erklæring til Landemodet af 30te Julii fra Kirkehelsinge, som efter Forlangende skal blive forelæst. Ligeledes har Sognepræsten Hr. Reimer i Aagerup under 23de Julii skrevet en udførlig Erklæring, som ogsaa skal blive forelæst. Enkelt særskilt Erindring forekommer i Hr. Prof. Gamborgs Erklæring af 7de Julii, som da og skal blive forelæst. Vil ellers nigen Interessent have sine Ord af Circulairerne forelæst, kan det skee, efter Forlangende til Herredets Provst, som endnu har Tud til at lade nærværende rtykte Forhandlinger circulere, førend Samling skeer til Landemode i Roskilde, formodentlige næste 18de November, saafremt Omstændigheder tillader det, og Cancelliet giver sit Samtykke.

Derimod alder jeg Hr. Provst Aggerups Erklæring til Landemodet under 13de October aftrykke, fordi den er for vidtløftig til at forelæses, og han selv, ved at tilskikke mig samme, har tilladt, at jeg maatte lade den kundgiøre, paa havd Maade det kunde skee.

VI.

Erindringer imod Provst Ussings Urime-
ligheder, betreffende det geistlige Brand-
Societet og Landemodet i Roeskilde den

1 ste Julii 1807.

Foruden at det maae være hver Mands Kald og Pligt, efter Evne og Leilighed at forsvare en god Sag og almeennyttig Indberetning, naar han seer samme ubillig dadler, haanet, og urigtig fremstiller, finder underskrevne i dobbelt, ham selv nærmere vedrørende Betragtning, nemlig deels som Interessent i det geistlige Brand - Societet, deels som Medlem af sidste Landemode sig anlediget, at tage til Gjenmæle imod nogle i trykte Skrifter udsprede for Societetet ligesaa skadelige som for Landemodet fornærmelige Meeninger og Udladelser; og særdeles at vise det Ugrundede i de ved berørte Skrifter gjorte Indvendinger imod tvende ved bemeldte Landmode affattede Conclusa, de treffende, det eene de da skete Udmeldelser af Brand - Societetet, og det andet rachelouske Brand - Contingents Indbetaling og Deponering m. v.

1ste Conclusum: "Landemodet kan paa ingen Maade antage deres Udmeldelse, som have paastaaet, at de fra denne Dag af ikke ville have noget videre med Societetet at gjøre. Thi ogsaa de maae, ligesom andre udmeldte, nemlig ved samme Landemode, staae under de i Reglementets 1ste § fastsatte Bestemmelse".

Herimod indvendes: at disse Udmeldelser maae aldeles og i hver Betragtning være gieldende. Thi der staaer jo (siger man) i Reglementets 5te §, at Udmeldelser kunne finde Sted ved Landemodey; og heraf slutte man da ganske almindelig, at de ved sidste Landemode skeete Udmeldelser ubetinget maae være gieldende. Men denne Slutning holder ikke Stift: det sidste følger ikke nødvendig af det første. Der staaer ikke paa det anførte Sted i Reglementet, at hver Udmeldelse, som skeer ved Landemode, uden videre skal være gieldende; men der staaer kuns "at Udmeldelser ikke kunne finde Sted, uden ved Landemode". Hvilket er noget ganske andet; og er med andre Ord at sige: at, naar nogen Interessent vil udmelde sig, og denne Udmeldelse ellers er lovlig, og ikke medfører noget, som strider imod de Forpligtelser, han staaer i til Selskabet, skal og bør det dog skee ved et Landemode, om det skal være gieldende. Hermed er altsaa endnu ikke sagt, at der jo kan være Tilfælde, hvori saadanne Udmeldelser, som sigte til at hæve al Forbindelse med Selskabet, ikke kunne være lovlige og antagelige; og at der virkelig ere, det viser Reglementets 1ste §. Naar denne læses i sin hele og rigtige Sammenhæng (som ethvert Skrift, særdeles ethvert Lovsted, dog vel bør at læses, for at blive rigtig forstaaet), saa vil det for hver agtsom og upartisk Læser blive tydeligt, at Ingen, som er Interessent i Societetet paa den Tid, naar det Tilfælde, som der ommeldes, viser sig ved et Landemode, kan, førend et Fierdingaard efter at Spørgsmaalet om Societetet vedbliver, eller Udsættelse af Virksomhed ved næste Landemode vorder afgjort, unddrage sig fra den Forpligtelse, at tilsvare Contingent til de imidlertid brandlidende Interessentere. Thi (siger og tilholder Reglementet) naar det viser sig ved et af Landemoderne, at Contingent til Brandskabes Erstatning har sidst beløbet sig høiere end 3 Mk, af hver Hundrede, da skal dog først i Landemode - Acterne Forespørgsel indrykkes til besvarelse inden næste Landemode o. f. f.; og til dette "da" referere sig begge de derefter i

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Shpen følgende "imidlertid" tilligemed alt det øvrige, der findes saavel om det hele Societets, som om enkelte Interessenternes Forpligtelse til at svare vedbørligt Contingent til Brandlidte. Men nu viiste det sig tydelig ved sidste Landemode, at det ved Udregning og Repartition paa den Maade og med alle de Formaliteters lagttagelse, som Reglementet i sin 7de §. foreskriver, bestemte Contingent i Anledning af den rachsouske Ildebrand langt oversteg 3 Mk. af Hundrede. Følgelig kunne da ingen Interessent ved Udmeldelse entledige sig fra at svare Contingent til dem, som imidlertid og indtil det bestemte Tids Forløb maatte vorde hiemsøgte med Brandskade paa deres i Societetet assurerede rørlige Eiendomme. Følgelig kunne da ingen Udmeldelse være antagelig; eller, om nogen ikke desmindre ville udmelde sig, maatte han dog blive de i det bestemte Tidsrum brandlidende Interessentere ansvarlig til vedbørlig Contingent. Dette maae Provst Ussing selv have meent og antaget, da han skrev sin første ved Trykken bekendtgjorte Promemoria til Biskoppen, i Anledning af den rachsouske Ildebrand; ja herom var han dengang saa overbeviist, at han offentlig og i kraftigste Maade protesterede imod enhver Afgang fra denne Reglementets Forskrift. Men hvad han dengang var saa overbeviist om, det kalder han nu en Urimelighed. Mon dette ikke er at modsige sig selv? Men nu maae han bedre have overveiet Sagen. Og ved denne Overveielse har han (som sees af hans trykte Urimeligheder) udfundet en Omstændighed, hvorfor bemeldte 1ste § i Reglementet ikke skal passe sig eller kunne anvendes i det her omhandlede Tilfælde; og denne Omstændighed er: at det imellem Societetet og Provst Rachlou er kommet til Proces, men Sagen endnu ikke afgjort ved Høieste Rets - Dom; det altsaa og endnu er uafgjort, hvor meget man kommer til at erlægge, eller om man maaskee slipper ganske frie. Hvoraf Provst Ussing vil slutte, at det endnu ikke ved Landemodet har viist sig, at Brand - Contingentet overstiger 3 Mk.

Neppe kan Undertegnede troe, at Nogen heri vil blive eenig med Provst Ussing; thi det er dog altfor sophistisk, at ville af det, Reglementet siger om, hvorledes det skal vise sig ved et af Landemoderne, at Contingent til Brandskades Erstatning sidst har beløbet sig høiere end 3 Mk., udleede nogen anden Meening, end denne simple og naturlige, der strax frembyder sig selv, at naar en saa betydelig Brandskade er indtruffet, at Contingentet ved giorte Beregning og Repartition er befundet at overstige 3 Mk. af Hundrede, denne Sag da ved næste Landemode derefter vil forekomme at ventilere, om Tilfældet da virkelig har viist sig. Det støder altfor meget an imod den fundne og simple Menneske - Forstand, at ville paastaae, at det Tilfælde ikke har viist sig ved sidste Landemode, som var en Hoved - Gienstand for dets Forhandlinger, og just gav anledning til, at der paa samme Landemode, efter mislykket Forsøg til mindelig Forlig, blev besluttet, at Proces skulle anlægges.

At det ikke er Contingentets Størrelse, som Størrelse, men Provst Rachlous Ret til at faae Brandhjelp af Societetet, der er Grund til eller Gienstand for Processen, forstaaer sig selv. Contingentets Størrelse var bekendt og bestemt; men hans Ret til at forlange det, er det, der gøres stridig.

Naar altsaa Tilfældet virkelig har viist sig, og Reglementets 1ste § rettelig lader sig anvende paa dette Tilfælde, saa kunne heller ikke de ved sidste Landemode, hvor saadant indtraf, eller viiste sig, og blev omhandlet, skeete Udmeldelser, antages ubetinget eller i den Meening og paa den Maade, at de, som først da have udmeldt sig, kunne blive frie for at svare Contingent til Brandlidte i den bestemte Mellemtid. De have jo forpligtet og forskrevet sig til, at efterkomme Reglementets Forskrifter i alle dets Puncter og Clausuler?

Men herved nægtes ikke, at de fleste Udmeldelser jo kunne gielde i en vis Henseende, nemlig forsaavidt de Udmeldte derved have frasagt sig Ret til at faae Brandhielp af Societetet. Thi Enhver maae vel kunne, naar

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

han vil, bortgive eller frasige sig en Rettighed til at nyde godt af en af ham indgaaet Contract eller af et Forbund, han staaer i med andre; men Ingen skal kunne, efter eget Behag, unddrage sig frievillig paatagne Forpligtelser til sine Medcontrahentere imod disses Villie og Samtykke, førend han har opfyldt og efterkommet, hvad han imod dem har forpligtet sig til. Ingen kan, naar han har udmeldt sig af Brand-Societetet, længere nyde Godt af denne Indretning, eller være berettiget til at forlange Erstatning af dette Societet for den hos ham fra det Øieblik indtreffende Brandskade. Denne Virkning maae Udmeldelsen nødvendig have. Thi noget maae den dog betyde. Ingen kan, uden at modsige sig selv, paa eengang ville være ude af Selskabet, og dog deltage i dets Rettigheder og Fordele. Men har han, ved at indtræde i Selskabet, paataget sig Forpligtelser, som, efter den for Societetet giældende Grundlov, skal under visse Omstændigheder være giældende til en vis Tid, saa kan han ikke, naar disse Omstændigheder ere indtrufne, efter eget Tykke vorde løst fra disse Forpligtelser, førend Tiden er expireret, og Forpligtelserne opfyldte. Dette ville ogsaa være Tilfældet med de af Provst Ussing til Exempel paaberaabte Urtekræmmere, eller hvilkesomhelst for Laugsbrødre det maatte væve, naar de havde indgaaet saadanne Forpligtelser ved at indtræde i Laugene.

Provst Ussing disputerer ellers stærkt for, at han og de øvrige ved sidste Landemode udmeldte ikke mere ere Interessentere i Societetet; og dette kan man gjerne tilstaae ham, naar kuns disse Ex-Interessentere, der endnu staae under de i Reglementets 1 ste § fastsatte Bestemmelser, holde sig disse efterretlig. At nogen være saa taabelig, at ville have alle Geistlige i Stiftet anseete for Interessentere i Brand - Societetet, enten de have været deri eller ikke, førend Provst Ussing sagde det, uhørt, og er ganske og aldeles utroeligt.

At anførte vil nu ogsaa sees, at det her omhandlede og af Provst Ussing paaankede Landemods Conclusum er saa danske overeenstemmende med Reglementet, at det i det hele ikke siger andet, end at Reglementet skal og bør efterleves, af alle dem, som vare i Societetet, da det (som desuden var enhver Interessent vel bekiendt) ved St. Hans Landemode 1807 viiste sig, at det i Reglementets 1 ste § ommeldte Tilfælde nu var indtruffet. Og dette var jo ingen Sag eller Qvæstion, som kunne komme til Votering? At votere herom, det ville have været det samme, som at votere, om man skulle efterkomme et ved fælleds skrievilligt Samtykke vedtaget og af Kongen sancioneret Reglement eller ikke? Og mon herom kunne votes? I slige Tilfælde, hvor der er en tydelig Regel eller lovbestemmelse at gaae efter, eller som ere saa liquide, at det sande, rigtige, passende og lovmæssige deri strax falde hver forstandig Mand i Sinde, pleier ikke heller ellers at votes ved Landemoderne. Og i Almindelighed, naar ingen Indvending gøres imod et af Formanden eller Andre fremsat Forslag eller Udkast til et Conclusum, bliver samme, som stiltiende samtykt af det hele Synodus, ført til Acten, og anseet for giældende. Men saaledes gik det nu ogsaa med det her omhandlede Conclysum. Hvorfor mon dette da ikke maae have samme Værd og Gyldighed som de Andre paa lige Maade forfattede? Provst Ussing finder Behag i at opdigte Urimeligheder i Andres Meeninger og Forhold, og at fremstille disse til Skue for hele Verden. Men mon der vel er Rimelighed i saadan Fremfærd? Sæt, men ingenlunde tilstaaet (da det Modsatte klarligem er bevist) at Landemodet havde feilet i sin Beslutning; mon der da er Rimelighed og Fornuftighed i, at Mænd, der selv vare tilstede som Assessorer og ved deres Tavshed samtukte det, som blev besluttet og ført til Acten, siden efter fremstaae, og ikke blot modsige den fattede Beslutning, men spotte og udraabe den for ulovlig eller plat urimelig? Hvi kom de dog ikke frem med deres Indsigelser i selve Landemodet? da havde det været Tid at tale; men siden var unægteligen (og lemfældigst sagt), rimeligere at tie stille, end at komme med saadan Bagsnak. Har ellers, som Provst Ussing siger, nogen Aviiis Skriver eller Andre villet ansee det for, eller behaget at kalde det en Vedtægt, om noget

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Nyt, der sigtede til at gjøre Forandring i det giældende Reglement, saa er dette urigtigt og aldeles ugrundet. Det er saa langt fra, at dette Concluseum sigtede til at gjøre Forandring i Reglementet, at det meget mere med udtrykkelige Ord fordrer Reglementets bogstavelige Opfyldelse, og det just fordi, at nogle Interessentere ved at udmelde sig, gave tilkiende, at de tænkte paa denne Maade, at kunne unddrage sig derfra. Dette var just det, som foranledigede et Concluseum; der ellers aldrig var blevet til; men nu ansaaes fornødent, og virkelig var det, for at vise det urigtige og olovmæssige i de sig udmeldendes Meening og Hensigt. Dette Concluseum skal følgelig ikke være nogen nye Vedtægt eller Forskrift, men kunds et Monitum eller velmeent Erindring om, at det giældende Reglement maatte efterleves af alle Societetets hidindtil værende Interessentere.

Og hvor er da nu det Urimelige, som man vil finde i dette Concluseum? Eller var der vel for Landemodet noget andet bedre rimeligere og fornuftigere efter Omstændighederne at gjøre? Burde det ikke, saavidt mueligt, hindre Udbredelsen og forekomme de skadelige Følger af hiin uritige Meening? Burde det ikke, naar det faae og mærkede, at Nogen ville fravige eller unddrage sig Reglementets Forskrift til Skade og Fornærmelse for Andre, advare derimod, og minde om den nøiagtige Efterlevelse af disse Forskrifter? Det sees nu og, at Reglementet ikke uden gyldig Aarsag og med god Betænksomhed har i sin 1 ste§ faaet saadanne Bestemmelser, som kunne hindre visse Folk, der passe paa Udspillet, fra, naar det farlige Tilfælde indtraf, i Hast at smutte ud, og lade deres Med - Interessentere i Stikken, : vorde udsatte deals for altfor trykkende Brand - Contingenter, deals for ikke at kunne faae deres Brandskader erstattede af et altfor svækket Selskab. Men saa velbetænkt og nødvendigt det var, at disse Bestemmelser bleve giorte i Reglementet, saa rimeligt og fornuftigt var det og, i Betragtning af de sig ved Landemodet visende Omstændigheder, at der blev giort Erindring om, at Vedkommende maatte holde sig samme efterrettelige.

Idet Concluseum: "Da det er aldeles nødvendigt til hele Selskabets Betryggelse, som brandlidt Interessent har at henholde sig til, og ei til enkelte Personer, ifald hans Brandhielp giøres ham stridig, at hver Interessent maae afgive sit Contingent, nemlig i Anledning af den rachelouske Ildebrand, for at deponeres i den Kongelige Deposito - Kasse, og giøres frugtbringende, indtil Sagens Udfald; saa har hver Provst, i Overensstemmelse med Reglementets 8de §, at inddrive dette Contingent m.v.

Herimod indvendes, at der slet intet skal staae i Reglementet om, at Societetet skal være brandlidte Interessenters ansvarligt for deres Brandhielp. Hvor i al Verden staaer det? spørger P. U., og siger ydermere: "Det staaer der sandelig i Reglementet ikke et eneste Ord om."

(Se hans trykte Urimeligheder S. 22 og 23.)

Men enhver, som læser Reglementet, vil strax i dets 2 ste §. finde disse Ord; "Imidlertid indestaaer Societetet brandlidt Interessent for vedbørligt Contingent;" Altsaa skal og bør dog hele Societetet i det mindste i det i denne § ommeldte Tilfælde indestaae Brandlidte for deres Brandhielp. Og det er heel besynderligt, at den ellers saa klareseende Mand, der endog er istand til at see Ting, som slet ikke ere til, ikke har seet eller lagt Mærke til disse Ord, som staae der for alles Øine, og saaledes ladet sig forlede til, paa Prænt at sige en ganske aabenbar Usandhed.

Men stode anførte Ord end ikke i Reglementet, mon de da ikke burde staaet der? Eller mon det ikke følger af Sagens og et saadant Selskabs Natur, og af de Uleiligheder og Tab, som kunne flyde af, at brandlidt Interessent (efter P. U's Mening og Paastand) skulle søge hver enkelt Medinteressent for vedbørligt eller

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

ham ned Rette tilkommende Brandhielp; at saadant ved nogen Reglements Forskrift eller Clausul maatte hindtes og forekommes? Thi hvad ville der ikke flyde af, om O. Us Mening blev giældende? Kunne i saa Fald ikke brandlidt Mand komme til at føre ti eller flere Processer med ligesaa mange forskellige Prsoner paa ligesaa mange forskellige og langt fra liggende Steder, hvoraf hver Sags Udførelse ville koste ham mange gange mere end den Brandhielp kunne beløbe, han hos hver især havde at fordre? Antager man derhos med P. U., at Proces kan suspendere Brandhielpens Inddrivelse for at deponeres indtil Sagens Afgjørelse, mon det da ikke stod i hver Interessents Magt, at unddrage sig fra at erlægge sit Contingent til Brandlidte, endog disse havde den udisputerligste Ret, naar kuns den anden forstod, og havde Lyst til at yppe Trætte? Hvor mange kunne ikke ogsaa imidlertid at Processen stod paa, bortdøe, bortreise, fallese, eller paa andre Maader vorde uvederheftige til Tab og Skader for den Brandlidte? Og var det vel billigt eller rimeligt, at han skulle udsættes for saadant? Nej! Societetet, hele Societetet bør (som Reglementet tilholder) indestaa Brandlidte for vedbørligt Contingent hos alle Interessentere, og hos alle dem, som have forpligtet sig til, til en vis Tid og under visse Omstændigheder at tilsvare det efter Reglementets Forskrift, endog de, inden Tidsrummet var udløbet, have udmeldt sig af Selskabet.

Og er dette nu (som formenes at være beviist) en reen og afgjort, eller dog saavel i Reglementet som i Tingens Natur grundet Sag, saa maa Societetet følgelig ogsaa være berettiget til, at fordre Contingenterne indbetalte, naar Brandskade er skeet, endog Tvist eller Proces om den Brandlidtes Ret til at fordre Erstatning i enkelt Tilfælde er reist sig. Thi det bliver dog altid mueligt, at Processen paa Societetets Side kunne tabes, og at hele det ontvistede Contingent virkelig skulde udredes; og da Societetet er ansvarligt derfor, saa maa det ogsaa være berettiget til at sætte sig i Sikkerhed for, at det (nemlig Contingentet) ikke hos nogen ved Dødsfald o. s. v., medens Processen varer, skulle taves eller gøres alt for vanskeligt at erholde, ved strax, eller inden den ved Reglementet i Almindelighed bestemte Tid, at fordre det indbetalt, og, i Tilfælde af Udeblivelse, t lade det inddrive. Hele Societetet har, ved at underkaste sig Reglementets Forskrift, forsikkert, :garanteret elle caveret for, at den Brandlidte skal faae sin Skade erstattet; denne haver altsaa, i Tilfælde at nogen Interessent bliver uvederheftig, at henholde sig til Societetet, for at faae den hele ham tilkommende Brandhielp. Men dersom nu (hvilket danske Lovs 2. 23. 15. Tilholder) en Cautionist haver Magt til at søge Hovedmanden, naar han har opsagt ham sit Forløfte, og han ikke betaler Gielden, saa maatte vel ogsaa Societetet, naar det Rachløvske Contingent efter saadan Erindring, som derom ved Biskoppens Brev af 16 Decbr. 1806 skeet er (og som vel i dette Tilfælde analogice maae kunne ansees for opsigelse lige med en Opsigelse af Societetets Forløfte) ikke indkommer, være berettiget til, for sin egen Skyld at lade samme inddrive hos de mislige Interessentere paa den i Reglementet bestemte Maade.

Og naar denne omdisputerede (omdisputeret skal her paa dette Sted betyde: Hvorom der føres Proces med Provst Rachløv) Brandhielp enten heel eller for en Deel er bleven indsamlet, hvad kunne da være bedre, rigtigere og lovligere, end at deponere det saaledes Indkomne paa sikkert Sted (ei at tale om det, som endnu var bedre og som der i nærværende Tilfælde er sørget for, nemlig tillige at det er gjort frugtbringende) indtil Sagens Udfald, og at dette blev bestemt ved et Landemods - Conclusum, var rimeligt og godt. Det tiende til Societetets Sikkerhed; og her kunne, efter Omstændighederne, af Landemodet intet fornuftigere besluttes, eller nogen bedre Foranstaltning gøres.

Saaledes mener jeg nu at have viist det Ugrundede i de mod de paaankede Landemods - Beslutninger giorte Indvendinger, og at begge ere liggesaa lovgrundede, timelige og fornuftige, som de vare

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

tilstrækkelige motiverede. Hvoraf følger, at de Landemodet paadigtede Urimeligheder kuns existere i den Paadigtendes Hierne, og i intet retsindigt Menneskes Øine ville (saalidet som nogen af de øvrige imod Synodet brugte nærgaaende Udladelser) kunne garaade hele Synodus til nogen virkelig Beskiemmelse! (P. U. Siger i sine trykte Urimeligheder Side 8, at det virkelig er at beskiemme Landemodet, at antage, at det skulle have gjort sig skyldig i saadan Ulovlighed, Urimelighed o. s. v., som han dog selv antager, og vil holde Folk ind, at det virkelig i mange og besynderlige Maader skal have gjort sig skyldig udi.) At denne Virkelighed, efter Tingen er sat og kunne sees i sit rette Lys, skulle treffe nogen enkelt Medlem af Synodus, var ei heller Undertegnedes Hensigt, hvilken blot gik derhen, at han ville forsvare en, han selv angaaende, og efter hans Overbeviisning god og lovlig Sag.

Og, efter at have gjort dette pro virili, slutter han med sin og Med - Interessenteres Retsforbeholdenhed imod enhver utilbørlig og for Societetets Medlemmer præjudicerlig Afvigelse fra Reglementets Forskrifter.

Schulleløv, d. 13 Oct. 1807.

Aggerup.

Til

Det i Efteraaret 1807 i Roskilde holdende Landemode.

Ligeledes maae det være mig tilladt, at lade aftrykke, hvad nærmest hertil henhører, af Hr. Provst Kruuses Erklæring under 21de September 1807.

VII.

4. Omendskiønt nu værende Reglements 1 ste § er mig aldeles tydelig og aabenbar ingen anden Hensigt kan have, end at forebygge, at - naar betydelig Brandskade imellem Landemoderne indtraf, til hvis Erstatning Contingenten kunde overstige 3 Mk. per 100 Rdlr., Byrden da ikke ved de fleres Udmeldelse af Societetet skulde falde utaalelig og ødeleggende paa de færre Tilbageblivende, og den Brandlidte - naar maaske alle udmeldte sig, slet ingen Erstatning faae, saa dog synes Erfaring at gjøre det nødvendigt, Fundatsen med udtrykkelige Ord at tilføje, at, naar slig Brandskade, en eller flere, mellem Landemoderne maatte indteffe, da antages til paafølgende Landemode aldeles ingen Udmeldelse eller Nedsættelse i Assurance Sum, men hver af Societetets Medlemmer vedblive sin Forpligtigelse, indtil de i Fundatsen foreskrevne formalia ere iagttagne, og Beslutning, grundet paa Stemmernes Pluralitet, er taget.

5. Saasnart Biskoppen anmelder Brandskade og indfordrer Contingenterne til sammes Erstatning, skal disse, uden Indvending, erlægges. Viser det sig, at nogen eller nogle Interessentere ved Contingenternes Erlægning gjøre Indsigelse mod sammes Udbetaling til den Brandlidte, da deponerer Biskoppen saadanne i

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Deposito - Kassen eller ved en anden Kongelig garanteret Indretning, om og saa længe saadan haves, hvor Kapitalen til Sagens Uddrag kan gøres frugtbringende, og strax da være rede til Udbetaling. Haves ingen saadan Indretning, deponeres Contingenterne i Banken, og er saa Biskoppens angerløs, saavel i Hensigt til Kapital, som Mangel af Renter af samme m. v.

Heraf sees, at Biskoppen ikke staaer blottet fra alt Forsvar. Mange have desforuden hævdet Reglementets 1 ste §, ved deres Erklæring, angaaende Societetets Udsættelse af Virksomhed. Men til Bedømmelse hos Publicum er det aftrykte tilstrækkeligt.

For det øvrige have vi alle, i Tilfælde af velgrundet Kiæremaal, frie Adgang til Landets høieste Domstoel, hvor enhver skal vederfares sin lovlige Ret.

Kiøbenhavn den 30te October 1807.

Dr. Nic. Edinger Balle,

Biskop i Siællands Stift.

Til Circulation i alle Stiftets Provstier.

Resultat

af de indkomne Circulairer, amgaaende
Spørgsmaalet i Landemodets - Acterne fra

1 ste Julii 1807:

"Om det geistlige Brand -ø Societet i Siæl-
lands Stift skal sætte ud af Virksomhed,
eller fortsættes."

Hvad der afgjøres, har efter Canceliets Resolution af 3die October Gyldighed fra 14 October, som den egentlige Landemods - Dag for indeværende Aar.

1. Ved 157 Stemmer sættes bemeldte Societet for Tiden ud af Virksomhed. Men i 45 af disse Stemmer indeholdes tillige Ønske eller Formodning om, at Societetet sættes i Gang paa nye, under forandret Reglement.
2. Ved 26 Stemmer hævdes Societetet i sin Forsvarenhed, uden paastaet Forandring i det nuværende Reglement.

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

3. Ved 58 Stemmer betrygges Societetet i sin Virksomhed, men under forandret Reglement. I de navngivne Forandringer indbefattes - at Contingent aldrig maae kunde overstige 3 Mark af hvert Hundrede - at høieste Assurance Sum ikke bør overstige 6000 Rdlr. - 500 Rdlr. - 400 Rdlr. - 3500 Rdlr. - 3000 Rdlr. - og at ikkun det, der udfordres til anstændigt Boe, eller formøden Brug bør assureres.

Men herved antages da tillige, at Societetet ikke kan bestaae i sin nærværende Form. Disse 58 Stemmer høre da i Grunden med til de 157 Stemmer, efter hvilke Societetet for Tiden bør sættes ud af Virksomhed, hvis Antal derved forøges til 215 Stemmer.

4. Da 6 Stemmer henholde sig til Pluralitet, forøges derved sidstmeldte Antal til 221 Stemmer.
5. I alt have 57 Stemmer ikke vildet tilkiendegive nogen Formening, angaaende det forelagte Spørgsmaal, men beraabe sig paa deres Udmeldelse ved forrige Landemode, i hvis Følge Spørgsmaalet skal være dem uvedkommende, eller dog nu forlange at udelukkes fra Societetet, uden at erklære sig over meerbemeldte Spørgsmaal.
Disse 57 Stemmer kunne da ikke komme her i Betragtning.

Heraf følger:

Naar Landemodet saa beslutter:

"At det geistlige Brand - Societet i Siællands Stift ved en Pluralitet af 221 Stemmer imod 26 fra 14 October 1807 er sat ud af sin Virksomhed."

Om der da for Tiden, i Overeenstemmelse med det tilkiendegivne Ønske fra 129 Stemmer, skal foranstaltes Plan til er forandret Reglement, paa det at Brand - Societetet paa nye kan komme i Gang, derover formeentligen paa alle Vedkommendes Erklæring i hvert Provstie, som efter hidtil værende Reglement have Ret til at indtræde i geistligt Brand - Societet for Siellands Stift. Naar Provsterne maatte behage, inden 14 Dage før næstkommende Landsmode, at tilstille Biskoppen de indsamlede Erklæringer, skal han, i Forening med Hovedstadens tvende Provster, deraf uddrage Resultat, til Indrykkelse i Landemods - Acten.

Kiøbenhavn den 3. November 1807.

Nic. Edinger Balle. Plum. V. K. Hjorth.

Forhandlinger
i Roeskilde og Sømme Herred,
det
sjellandske geistlige
Brandsocietet
vedkommende

No. 1
ved
Domprovst Hertz
i Roeskilde.

Kjøbenhavn 1807.
Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz
Kongelig og Universitets - Bogtrykker.

Ærbødigst Promemoria!

Paa Grund af hosfølgende, Landemodets Forhandlinger angaaende det sjellanske Stifts geistlige Brandsocietet, paaligger det mig:

1. At forsøger hos de ærede Interessentere af Roeskilde og Sømme Herred, om man vil have Societetet fortsat; eller sat ud af Virksomhed?.
2. At melde de Interessentere, som ved mig have til dette Landemode ladet sig udmelde af Societetet, at deres Udmeldelse vel er bleven tilført Acterne, men ikke Landemodet antaget for giældende;

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

3. At indfordre paa ny den forhen ædskede Brandhjelp til Hr. Povst Rachlow, for at den kan vorde indsendt til Biskoppen og gøres frugtbringende ved at deponeres i den Kongelige Deposito - Kasse.

Jeg giver mig derfor den Frihed paa Grund af No. 1 at vedlægge et Papiir, hvorpaa hver Interessent behageligen ville tegne sit bestemte Svar: om han ønske Societetet fortsat, eller sadt ud af Virksomhed.

Hvad angaaer de 2de andre Poster, da var det vel nok, at have anmeldt dem, og bilagt Anmeldelsen med Landemodets Forhandlinger. Men da ogsaa jer er blant de Interessenter, paa hvem disse 2de Beslutninger ere stillede; maatte det tillades mig at yttre herom min individuelle Meening; ikke for derved at stemme Andre (hvortil jeg ei tiltroer min Vægt nok); men for mueligt at faae den berigtiget, eller bestyrket.

I Almindelighed maae jeg da anmærke om begge Poster, at de tydeligen vise en Tvist imellem Societetet og nogle af dets Interessenter. Disse ville nemlig, som No. 2 viser, udgaae af Selskabet ved Udmeldelse paa Landemodet efter Reglementets 5te §. Societetet derimod (for saavidt Landemodet er dets Repræsentant) nægter at tage deres Udemeldelse for gyldig. (dog blev herom ingen Stemmer samlede ved Landemode.) Som No. 3 viser, nægte nogle af Interessenterne at deponere den til Provst Rachlow ædskede Brandhjelp. Landemodet derimod paastaaer, at denne Brandhjelp skal der, hvorfra den ikke allerede er leveret, inddrives ved lovmæssig Omgang. Det er da klart, at der i disse Poster er Tvist imellem Landemodet (som Societetets Repræsentant) og nogle af Interessenterne.

Men i saadant Tilfælde, naar det ikke kan paakjendes efter Societetets antagne Reglement, blive aldrig Landemodet eller Societetet Dommer. Thi saavist som det kan dømmes og exequere i alt, hvad Reglementet hjemler; saavist maae det ogsaa, hvor Qvæstionen gaaer uden for Reglementets Bestemmelse, underkaste sig med Interessenterne den Commissions eller Højeste rets Kjendelse, som Reglementets 8de § henvises til.

Derfor da Landemodets Fordring hverken i 2den eller 3die Post finder Medhold i det antagne Reglement; saa maae samme, saavidt jeg skiønner, om endog Pluralitetetn skulde efter Fordringens Bekjendtgjørelse inhædere samme, dog ikke ansees som en Dom, hvorefter lovligen fremfares; med som en Contraparts Paastand, der maa prøves, og af competent Dommer paakjendes.

At Landemodets Paastand i ingen af de omtalte Punkter har Medhold i det antagne Reglement, er saa vist, at den under No. 2 anførte Paastand endog strider imod Reglementets udtrykkelige Ord; og No. 3 er end ikke med eet Ord nævnt i Reglementet.

Jeg maae derfor om disse 2de Poster gjøre følgende specielle Bemærkninger:

ad No. 2 a) Det er i Reglementets 5te § fastsat, at Udmeldelse fra Societetet, Dødsfald eller Bortflytning til andet Stift fraregnet (altsaa enhver anden Udmeldelse), ikke har Sted, uden ved Landemode. - Altsaa har dog Udmeldelse Sted, og Ingen er forbunden til at vedblive Societetet længer end, han selv vil; kun at han ikke udmelder sig uden ved Landemodet. Derfor da nogle af Interessenterne i Sømme Herred for nogle Maaneder siden ønskede, at udmeldes af Societetet, blev En ved Hr. Biskopen og derpaa flere ved mig, henviste til denne af Societetet vedtagne Regel; og dem blev betydet, at Udmeldelse ej fandt Sted uden ved Landemodet. Og da nu Landemodet skulde holdes, leverede jeg Dagen iforvejen til Hr. Bogholder Strøm under min Haand en Liste paa de Interessenter af Roeskilde og Sømme Herred, som udmeldte sig af

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

Societetet til dette Landemode. Men med Forundring maatte jeg paa Landemodet erfare, at disse og flere Udmeldelse, som ere skeete i Overensstemmelse med Reglementets 5te §, bleve afviiste paa Grund af Reglementets 1ste §. - Reglementets Ord ere i Landemods Acten gjentagne; jeg kan da her forbigaae dem. Men dette kan dog enhver, "der har Conduite og forstaaer at læse i Bog"9 (Hr. Biskop Balles egen Ord ved Landemodet.) let see, at denne § ikke kan anvendes paa dem, som allerede til dette Landemode have udmeldt sig. - Thi efter bemeldte § skal i det givne Tilfælde Spørgsmaalet om Selskabets Fortsættelse eller Opløsning fremsættes ved Landemodet, indrykkes i Acterne og forelægges Interessenterne, og disses Svar indhentes o. s. v. Og imidlertid, siger Reglementet, ophæver Selskabet ikke sin Forpligtigelse; imidlertid, siger det atter, kan ingen Interessent entledige sig fra sin Forpligtelse. Men hvorledes kan dette to Gange igjentagne "Imidlertid" anvendes paa dem, som Tilforn beviislig og lovformelig have udmeldt sig? - At Spørgsmaalet om Selskabets Opløsning var opkastet, før Landemodet holdtes, er bekjendt nok. Men dette bliver deres Sag at forsvare, som opkastede det før den Tid, Reglementet tillader; og mueligt derved fremskyndede flere Udmeldelser. Os, som have fuldt det antagen Reglement, fordi vi troede, at det allene kunde og burde følges, os har man dog ved saadan Anticipation ligesaalidet kunnet som villet binde. Vi ere altsaa lovformelige udmeldte. Og naar Societetet nægter at modtage vor Udmeldelse; da maa det see til, hvorledes det i paakommende Tilfælde hjemler denne udenfor Reglementet tiltagne Myndighed.

b) Ere vi da ude af Forbindelse med det geistlige Brandsocietet; saa kunde der spørges, hvorvidt vi ere berretigede til at svare paa Spørgsmaalet om Societetets Vedbliven. Imidlertid meenet jeg, at hvo, som vil, kan, naar han bliver spurgt, uden Betænkelighed afgive sin Meening om denne Sag; da det jo vil beroe paa Societetet selv, hvorvidt det vil reflectere paa de Udmeltes Stemmer.

ad No. 3. Da Reglementet ingensteds befaler Deposition af en paatvivlet Brandhjelp: er Landemodet tredie Fordring ligesaa ulovgrundet, som den anden. Dog anseer jeg det for rigtigst, at de som have frasagt sig Forbindelse med Selskabet, sikkre saavel dette, som sig selv, for sildigere Bryderier ved at betale deres Contingent paa den foreskrevne Maade. - De, som endnu vedblive Selskabet, ville vel ikke heller have noget af Betydenhed at indvende mod Sagens Billighed. Jeg finder det derfor uforholdent at indlade mig videre paa denne Post; men udbeder mig samtlige Vedkommendes Bidrag betimelige indsendte.

Roeskilde d. 5 te Julii 1807.

ærbødigst

Herz

Til det geistlige Brandsocietets Interessenter i Roeskilde og Sømme Herred.

Til der geistlige Brandsocietet!

Omstændigheder, som ere denne Sag uvedkommende, forbyde at indhente Stemmer fra samtlige Interessenter i Herredet, angaaende Indholden af ovenstaaende Circulære inden 4 til 6 Ugers Forløb. Men da jeg anseer det for Pligt saavel mod Societetet som mod mig selv, at bekjendtgjøre saasnart muligt disse,

Forhandlinger betreffende det geistlige Brand - Societet 1807

som jeg troer, grundede Indsigelser imod forbemeldte Landemodets Beslutninger; og jeg ingen gjennere Vej kjender til hastig og almindelig Bekjendtgjørelse for et Selskab, som hverken har Præsident, Direction eller fast Repræsentation; saa valgte jeg Pressen. De fra Herredet indkommende Betænkninger skulle med Forfatterens Tilladelse ligeledes ved Trykken vorde bekjendtgjorte som Fortsættelse af dette. Og i det jeg saaledes har aabnet offentlig Discussion over en Gjenstand, som angaaer saamange Familiers Vel, udbeder jeg mig med den Beskedenhed, som skyldes at saa oplyst Selskab, lovgrundet Medhold eller Modbeviis.

Roeskilde d. 11te Julii 1807.

J. M. Herz

Snoldelev - 1908

Flensborgs Boghandel
postkort eneret nr. 644

Udgivet år:
1908

fot.
M.H. (kendes kun initialerne)